

Aleksander Zwierzchowski

"Uprawnienia nabywcy", Janusz
Piotrowski, Sławomir Ligieza,
Warszawa 1980 : [recenzja]

Palestra 25/1(277), 99-101

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- Z. Krzemiński: Dziekan Leon Nowodworski, „Palestra” 1980, nr 3.
 R. Łyczywek: Historia adwokatury polskiej okresu zaborów, „Palestra” 1971, nr 9.
 R. Łyczywek: Adwokaci polscy w byłym cesarstwie rosyjskim na przełomie XIX i XX wieku, „Palestra” 1976, nr 1 (wkładka).
 J. Nowodworski: Zasady przewodniczenia obradom, Warszawa 1937.
 J. Nowodworski: W sprawie kodeksu etyki adwokackiej, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1936, nr 7.
 J. Nowodworski: Nadzór państwowy nad adwokaturą, „Palestra” 1931, nr 10/11.
 J. Nowodworski: Przemówienie sejmowe, „Czasopismo Adwokatów Polskich” 1931, nr 9—12.
 S. Włodyka: Adwokatura (w:) Historia państwa i prawa Polski, praca zbiorowa, Warszawa 1968, cz. II.

RECENZJE

1.

Janusz Piotrowski, Sławomir Ligieża: *Uprawnienia nabywcy*, Warszawa 1980, Książka i Wiedza, s. 110.

Problematyka ochrony nabywcy przed wadami towarów przemysłowych staje się problematyką coraz donioślejszą w miarę rozwoju produkcji wyrobów przeznaczonych na zaopatrzenie ludności. Jednocześnie jest ona problematyką skomplikowaną i trudną, nie wyjaśnioną do końca w orzecznictwie i literaturze.¹ W literaturze tej wskazywano od dawna m.in. na brak powszechnej świadomości prawnej, w szczególności w zakresie funkcjonowania rękojmi i gwarancji, jako na jedną z przyczyn niezadowolającego funkcjonowania tych instytucji w praktyce.²

Zarzuty pod adresem jednostek handlowych dotyczyły m.in. ograniczania uprawnień gwarancyjnych, uzależnienia zaspokojenia roszczeń klienta od stanowiska producenta, skomplikowa-

nego trybu postępowania reklamacyjnego i jego przewlekłości, nieprzyjmowania reklamacji po upływie terminu gwarancji itp. Towarzyszy temu nieinformowanie klientów o przysługujących im uprawnieniach albo udzielanie informacji niepełnych czy wręcz błędnych, co nietrudno udowodnić zwłaszcza za pomocą kursujących w obrocie kart i klauzul gwarancyjnych. Trudności powyższe pogłębia jeszcze i to, że brak na rynku księgarskim prac przeznaczonych dla dość szerokiego kręgu odbiorców i poświęconych cywilnoprawnej problematyce ochrony nabywców. Lukę w literaturze na ten temat w znacznym stopniu wypełnia praca pt. „Uprawnienia nabywcy”, zawierająca obszernie wyjaśnienie wielu trudnych i zawiłych zagadnień praw-

¹ M. Madey: Problematyka jakości w ogólnych warunkach umów, Warszawa 1980; M. Nesterowicz: Ochrona prawna nabywcy pojazdu mechanicznego z wadami, Warszawa 1979, Biblioteka Palestry; C. Zuławska: Gwarancja przy sprzedaży (i cytowana tam literatura).

² T. Smarzyński: Funkcjonowanie instytucji rękojmi za wady fizyczne i gwarancji w świetle badań empirycznych, RPEiS nr 2/1973; S. Włodyka: Ochrona interesów konsumenta przez rękojmię za wady fizyczne towarów, PIP nr 10/1978.

nych dotyczących rękojmi i gwarancji. Do rąk czytelnika oddano bardzo pożyteczną monografię o jego uprawnieniach, wyjaśniającą wiele powstających w praktyce nieporozumień i naświetlającą treść poszczególnych klauzul gwarancyjnych cytowanych w książce. Jest to praca o przesłankach skuteczności realizacji uprawnień gwarancyjnych przez nabywcę, o procedurze z tym związanej oraz o możliwościach przeciwdziałania nieprawidłowościom. Książka zastępuje na polecenie jak najszerszym kregom czytelników, którzy znajdują w niej jasno sformułowany wykład o odpowiedzialności sprzedawcy i producenta z tytułu rękojmi i gwarancji.

Książkę rozpoczyna prezentacja ochrony nabywców przed wadliwymi towarami w prawie administracyjnym. W drugim rozdziale autorzy omawiają problemy zawarcia i wykonania umowy sprzedaży oraz związane z nimi prawa i obowiązki stron, a także wyjaśniają podstawowe pojęcia w tej mierze.

Rozdział dotyczący rękojmi jest szczegółowym *vademecum* tej instytucji. Autorzy przedstawiają czytelnikom zakres odpowiedzialności sprzedawcy towarów przemysłowych obciążonych wadami, przesłanki dopuszczalności umownego wyłączenia lub ograniczenia tej odpowiedzialności, katalog uprawnień kupującego z tytułu rękojmi i przesłanki ich skutecznego dochodzenia, a także zagadnienia dotyczące terminu rękojmi. Czytelnik otrzymuje w tym rozdziale przejrzystą informację dotyczącą np. rozkładu ciężaru dowodu wadliwości towaru. Dużo uwagi poświęcają autorzy problematyce zwolnienia sprzedawcy od odpowiedzialności z tytułu rękojmi za te wady, o których nabywca wiedział. Krytyczna ocena praktyki stosowanej w handlu

w tym zakresie zasługuje na uwagę. Dotyczy to także omówienia problematyki odpowiedzialności sprzedawcy za wady rzeczy używanych. Omówieniu przesłanek zwolnienia sprzedawcy od odpowiedzialności z tytułu rękojmi towarzyszy prezentacja przesłanek utraty uprawnień przez kupującego. Autorzy zwracają uwagę na znaczenie prawidłowego wykonania przez kupującego ciążących na nim aktów staranności. Ujawniają także praktyki stosowane przez przedsiębiorstwa handlowe w zakresie skracania kodeksowego terminu na zbadanie rzeczy oraz uzyskiwanie — niekiedy przestępne — oświadczenia nabywcy o rzekomej niewadliwości rzeczy, podając zarazem sposoby przeciwdziałania tym praktykom. Wyczerpująco zaznajamiają czytelnika z trybem postępowania reklamacyjnego, unormowanym obecnie, tj. już po ukazaniu się książki, zarządzeniem nr 4 Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług z dnia 12.II.1980 r. w sprawie załatwiania w uspołecznionym handlu detalicznym reklamacji wadliwych towarów niezwywnościowych i wniosków o zamianę towarów nie posiadających wad.⁸ Dużo miejsca poświęcają autorzy omówieniu katalogu uprawnień kupującego z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy, tj. odstąpieniu od umowy, żądaniu obniżenia ceny, żądaniu wymiany rzeczy wadliwej na niewadliwą i żądaniu usunięcia wad, w tym także warunkom skuteczności wyłączenia prawa kupującego do odstąpienia od umowy. Można także polecić w tym rozdziale rozważania autorów dotyczące rozliczeń między nabywcą a sprzedawcą w wypadku wykonania prawa odstąpienia od umowy. Rozdział ten kończy omówienie zasad odpowiedzialności sprzedawcy z tytułu rękojmi oraz wyjaśnienia dotyczącego jednego z najnowszych orzeczeń Sądu Najwyższego, które zawiera wykładnię

⁸ Dz. Urz. MEFWU z 1980 r. Nr 2, poz. 2.

art. 117 § 3 zd. drugie k.c. w drodze analogii do terminu przewidzianego w art. 568 § 1 k.c.⁴

Rozdział dotyczący gwarancji co do jakości rzeczy sprzedanej rozpoczyna omówienie obowiązku udzielenia gwarancji na tle zarządzenia ministrów Gospodarki Materiałowej oraz Handlu Wewnętrznego i Usług z 17.X.1978 r. w sprawie wykazu towarów produkcji krajowej, objętych gwarancją producenta oraz formy gwarancji.⁵ Na uwagę zasługuje tu także omówienie skutków utraty karty gwarancyjnej oraz przesłanek uzyskania jej duplikatu. Omówienie to jest tym bardziej istotne w świetle przytoczonych przykładów wadliwych klauzul gwarancyjnych, „wyluczających” możliwość wydania nabywcy duplikatu takiej karty. Omawiając zakres odpowiedzialności gwarancyjnej, autorzy zajmują stanowisko, że unormowany ustawowo zakres odpowiedzialności gwarancyjnej stanowi minimum, które nie może podlegać ograniczeniom umownym. Bardzo krytycznie oceniają oni cytowane przykłady klauzul gwarancyjnych. Również na uwagę zasługuje omówienie w książce warunków uwolnienia się zobowiązaniego od odpowiedzialności gwarancyjnej. Wbrew bowiem dość rozpowszechnionemu przekonaniu gwarant nie odpowiada za wszelkie wady rzeczy, lecz tylko za wady powstałe z przyczyn tkwiących w rzeczy, chyba że gwa-

rancja przewiduje szerszy zakres odpowiedzialności. Cytowane przykłady klauzul gwarancyjnych pozwoliły autorom na dokładne wyjaśnienie przyczyn utraty uprawnień gwarancyjnych. W dalszej części tego rozdziału autorzy wprowadzają czytelnika w problematykę skutecznej reklamacji wad.

Pracę kończy rozdział poświęcony omówieniu podstaw dochodzenia przez nabywcę roszczeń odszkodowawczych oraz dochodzenie przezeń swych uprawnień w drodze postępowania cywilnego. Autorzy słusznie przestrzegają czytelnika, że problematyka prawna uprawnień nabywcy jest bardzo skomplikowana i w związku z tym zalecają czytelnikom, aby w sprawach tych konsultowali swe roszczenia ze specjalistami, a w tym także ze specjalistami z zespołów adwokackich.

Wprawdzie autorzy zastrzegli na wstępie, że praca ich ma raczej charakter popularyzatorski, jednakże trzeba podkreślić, że potrafili pogodzić w niej popularyzację problematyki ochronnej nabywcy z interesującą prezentacją swych pogłębionych badań empirycznych nad treścią kart gwarancyjnych. Pracę cechuje także gruntowna znajomość zagadnień, którym autorzy poświęcili swą książkę, która z powodzeniem może służyć za wartościową pomoc w pracy każdego adwokata zajmującego się problematyką prawa cywilnego.

Aleksander Zwierzchowski

2.

Kazimierz A s k a n a s: *Przestępczość w uprzemysławianym mieście, Warszawa 1977, PWN (na zlecenie Polskiej Akademii Nauk — Komitetu Badań Rejonów Uprzemysłowionych)*, 8, s. 162. niłb. 2.

Można się zastanawiać nad tym, czy socjologia kryminalna stanowi odrębną dyscyplinę naukową, czy też jest ona

po prostu jedną z gałęzi socjologii lub kryminologii. W każdym razie należy stwierdzić, że prace z zakresu tej dy-

⁴ Por. A. Szpunar: *Analogiczne stosowanie art. 117 § 3 k.c. do terminów zawitych*, PIP nr 12/1979.

⁵ M.P. z 1978 r. Nr 34, poz. 131.